

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/329504405>

Корупційні ризики окремих норм Кримінально-виконавчого кодексу України

Conference Paper · November 2018

DOI: 10.5281/zenodo.1483625

CITATIONS

0

1 author:

Viacheslav Hladky

Volodymyr the Great Educational and Scientific Institute of Law

36 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Corruption [View project](#)

Problems of Law [View project](#)

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

**КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧА СИСТЕМА УКРАЇНИ
ТА ЇЇ РОЛЬ У РОЗБУДОВІ
ПРАВОВОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ**

*Матеріали
III заочної науково-практичної конференції
(Чернігів, 27 листопада 2018 року)*

Чернігів
2018

УДК 340.12+348.3
К82

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Академії Державної пенітенціарної служби від 26 листопада 2018 року (протокол № 6).

Редакційна колегія:

Тогочинський О. М., доктор педагогічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України;

Олійник О. І., кандидат юридичних наук, доцент;

Чебоненко С. О., кандидат педагогічних наук, доцент;

Денисов С. Ф., доктор юридичних наук, професор;

Ніщимна С. О., доктор юридичних наук, професор;

Шумна Л. П., доктор юридичних наук, доцент;

Аніщенко В. О., кандидат технічних наук, доцент;

Пузирьов М. С., кандидат юридичних наук;

Іваньков І. В., кандидат юридичних наук, доцент.

К82 **Кримінально-виконавча система України та її роль в розбудові правової і соціальної держави:** матеріали III заоч. наук.-практ. конф. (Чернігів, 27 листоп. 2018 р.) / гол. ред.: О. М. Тогочинський; Міністерство юстиції України, Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів, 2018. 486 с.

До збірника матеріалів III заочної науково-практичної конференції увійшли публікації наукових, науково-педагогічних працівників, курсантів, студентів, слухачів, аспірантів Академії Державної пенітенціарної служби та інших закладів вищої освіти України й зарубіжних країн, присвячені проблемам реформування кримінально-виконавчої системи України, актуальним питанням конституційного, цивільного, фінансового, трудового, адміністративного, кримінального, кримінально-виконавчого права, криміналістики, психолого-педагогічних методів підготовки фахівців.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, курсантів, студентів, слухачів, аспірантів та докторантів.

За зміст публікацій і достовірність результатів досліджень відповідальність несуть автори. Редколегія залишає за собою право корегувати матеріали виступів та не допускати до друку матеріали, якщо вони не відповідають встановленим вимогам.

УДК 340.12+348.3

© Міністерство юстиції України, Академія Державної пенітенціарної служби, 2018

© Колектив авторів, 2018

ЗМІСТ

<i>Анохіна К. Е.</i>	Деякі питання реформування пенітенціарної системи в Україні	3
<i>Антощенко В. С.</i>	Поняття насильницьких злочинів в установах виконання покарань.....	7
<i>Базурина Т. І.</i>	Основні проблеми розслідування кіберзлочинів	15
<i>Бакуменко О. В.</i>	Теоретико-правовий аспект основ організації та діяльності місцевих рад	18
<i>Бачинський В. М.</i>	Шляхи зміцнення законності та правопорядку	25
<i>Бердник В. А.</i>	Кримінологічна характеристика та запобігання перешкоджанню здійснення виборчого права	29
<i>Березовська Н. Л.</i>	Необхідність застосування праці засуджених за сучасним правом	33
<i>Берцюх А. О.</i>	Засоби дослідження і шифрування телефонних розмов	37
<i>Бирко М. А.</i>	Психолого-педагогічний супровід процесу виправлення та ресоціалізації засуджених	41
<i>Вальчук П. В.</i>	Суб'єкти запобігання вчиненню злочинів засудженими у кримінально-виконавчих установах закритого типу.....	44
<i>Верчук І. В.</i>	Історико-правові засади становлення та розвитку сучасної кримінально-виконавчої системи України	48
<i>Гаврюшенко С. Ю.</i>	Особливості розвитку служби пробації Грузії.....	52
<i>Гетта В. Г.</i>	Роль сучасних педагогічних технологій у формуванні в студентів ключових і предметних компетентностей	56
<i>Гладкий В. В.</i>	Корупційні ризики окремих норм Кримінально-виконавчого кодексу України	59
<i>Гловацький Д. С.</i>	Правові аспекти національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.....	65
<i>Голованова В. І.</i>	Поняття вогнепальної зброї, її класифікація та особливості огляду	69
<i>Головенко В. В.</i>	Соціальна адаптація осіб, потерпілих від незаконного поміщення в психіатричний заклад	74
<i>Голубкова Е. О.</i>	Тіньова економіка в Україні: причини та шляхи подолання.....	76
<i>Гончарова А. С.</i>	До питання кримінальної відповідальності нотаріуса	80

Якось при зустрічі з академіком Д. Тхоржевським студенти його запитали: «Що таке вища освіта?». На наш погляд від дуже влучно відповів: «Освіта це те, що залишиться, якщо від всього отриманого в університеті відняти отримані знання і уміння». На сьогодні цей залишок ще називають ключовими компетентностями.

Рано чи пізно ми зіштовхнемося з необхідністю застосування дистанційного навчання. Це технологія майбутнього. Розвиток штучного інтелекту, комп'ютерної техніки, виникнення потреби навчатись все життя «примусять» його запровадити. Ось тут-то й виникне потреба в умінні навчатись, спілкуватись, організовувати свою навчальну діяльність. Органічним стане інтерактивне навчання. Не треба буде як кажуть його «притягати за вуха», як це часто робиться при традиційному навчанні.

Отже при організації особисто-орієнтованого навчання, як кажуть, знайдеться місце для всіх засобів, методів і технологій навчання. Це місце буде доречне і корисне.

Гладкий В'ячеслав В'ячеславович,
Аспірант Навчально-наукового
інституту права
імені князя Володимира Великого

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ОКРЕМИХ НОРМ КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

У своєму полемічному творі «Про генеалогію моралі» видатний мислитель Ф.В. Ніцше багато уваги приділяв проблематиці сутності покарання, його справедливості та еквівалентності збитку, заподіяному злочинним посяганням. Філософ підкреслював, що «справжнє каяття (*Gewissensbiss*), особливо серед злочинців і ув'язнених, зустрічається вкрай рідко». І більш того, «покарання озлоблює та робить холодним; воно концентрує; воно загострює

почуття відчуження; воно посилює здатність до опору» [1, с. 73]. Цілком очевидно, що і по сьогоднішній день концепція кримінального покарання та існуючі умови відбування покарання не сприяють виправленню засудженого. Додатково ускладнюють практичне досягнення декларованої державою мети та завдань покарання в Україні потужні прояви пенітенціарної корупції (корупційні діяння, що вчиняються засудженими до обмеження чи позбавлення волі з одного боку, та повноважним співробітником установи виконання покарання – з іншого [2, с. 188]) та корупції у кримінально-виконавчій системі загалом.

Безумовно, слід погодитись із тим, що першорядним чинником, який підвищує ймовірність здійснення співробітником установи виконання покарання корупційного діяння є слабка виконавча дисципліна [3, с. 75], однак, врахуємо при цьому й те, що неналежна дисциплінованість співробітників установ виконання покарань є результатом помітного панування корупційної моделі поведінки та логіки серед представників державних органів і в суспільстві загалом, а також результатом неефективності державної політики запобігання корупції, зокрема, у частині створення та вдосконалення антикорупційного законодавства [4, с. 123].

Загалом, проблема антикорупційного законодавства України є суттєвим питанням державної політики запобігання корупції, зважаючи на незначну змінюваність концепції політики та постійну змінюваність антикорупційного законодавства, у залежності від змінюваності політичних лідерів держави, що характерно для недемократичних держав.

Вважаємо, що норми законодавства про запобігання корупції не повинні характеризуватись значним масивом [5] та мають визначати загальні, найбільш оптимальні концептуальні ідеї зниження толерантності до корупції (встановлювати антикорупційну логіку, а не вказувати що, де, коли та як має безпосередньо здійснюватися, щоби уникати корупції, адже абсолютно все визначити в цьому контексті неможливо; тим більше, ще раз наголосимо на тому, що корупція у своїх проявах постійно модифікується [6, с. 4002]), яким

мають ідейно відповідати норми законодавства загалом (цю думку поділяють й інші вчені [7, с. 44]). У зв'язку із цим, потребує значної уваги приведення у відповідність до антикорупційної політики та законодавства норм чинного законодавства, що безпосередньо регулюють ті чи інші суспільні відносини, в яких може мати об'єктивний прояв корупційна поведінка. Щонайперше, в означеному контексті слід звернути увагу на норми кримінально-виконавчого законодавства, з огляду на очевидно високий рівень пенітенціарної корупції.

З огляду на викладене звернемо увагу на Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 р. (далі – КВК) в актуальній редакції (від 4 листопада 2018 р.), що є кодифікованим законодавчим актом, який регламентує порядок і умови виконання та відбування кримінальних покарань з метою захисту інтересів особи, суспільства і держави шляхом створення умов для виправлення і ресоціалізації засуджених, запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами, а також запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із засудженими. Вказаний законодавчий акт діє майже 15 років і до нього було внесено 32 зміни, утім, слід визнати той факт, що його норми все ще залишаються далекими від досконалості й відповідності як Конституції України, так і нормам антикорупційного законодавства України, концепції державної політики запобігання корупції в Україні. Критичний аналіз КВК дозволяє дійти висновку, що він: характеризується низкою відсилок до бланкетних підзаконних нормативно-правових актів, котрі у значній мірі визначають повноваження адміністрації установ виконання покарань; містить оціночні поняття, з огляду на які (як на орієнтири для вчинення тих чи інших дій) розширюються межі адміністративного розсуду – адміністрація установ виконання покарань в зручному для себе контексті може інтерпретувати власні повноваження та обов'язки засуджених тощо.

Таким чином, аналізуючи норми КВК в актуальній редакції, можемо дійти висновку, що цей кодифікований законодавчий акт містить низку норм, що сприяють пенітенціарній корупції в Україні. Однак, в межах цієї доповіді,

зважаючи на вимоги до її граничного об'єму, нами буде розглянуто лише норми Кодексу, котрі ми об'єднуємо в групу «Норми КВК, котрі уповноважують на позасистемний вплив», тобто, положення Кодексу, що уповноважують центральні органи виконавчої влади на врегулювання кола питань відбування покарання у місцях обмеження та позбавлення волі, обумовлюючи таким чином ризики здійснення корупційного лобіювання у виконавчій влади інтересів злочинного світу в контексті сфери виконання покарань». Чинний КВК містить низку норм, якими уповноважує Міністерство юстиції та Уряд нормативним чином вирішувати широке коло досить важливих завдань кримінально-виконавчої політики у частині регулювання порядку відбування покарання у місцях обмеження та позбавлення волі. Зокрема, Мін'юст повноважний нормативно визначати: (1) порядок і умови виконання покарання у виді обмеження волі та нагляду за засудженими (ч. 10 ст. 59); (2) перелік технічних засобів (тобто, аудіовізуальних, електронних й інших технічних засобів) нагляду і контролю (для попередження втеч та інших злочинів, порушень встановленого законодавством порядку відбування покарання, отримання необхідної інформації про поведінку засуджених) та порядок їх використання (ч. 3 ст. 103); (3) порядок організації побачень, телефонних розмов, користування мережею Інтернет (ч. 8 ст. 110); (4) порядок приймання та вручення посилок (передач) або бандеролей, а також перелік предметів, заборонених до одержання засудженими (ч. 5 ст. 112). Що ж стосується Кабінету Міністрів України (далі – КМУ), то зауважимо, що у ч. 1 ст. 121 КВК передбачається, що Уряд повноважний встановлювати порядок відшкодування вартості витрат на утримання засуджених у виправних колоніях.

Між тим, корупційна інтенція загальної системи державних органів України виключає припущення, що той чи інший державний орган є позбавленим корупційної складової чи буде здійснювати свої повноваження без корупційних мотивів. У зв'язку із цим, важливо виходити саме з ідеї підвищення вартості здійснення того чи іншого завдання держави (підвищення «ціни корупції»), мінімізуючи можливості злочинного світу щодо

маніпулювання державними органами як засобами досягнення бажаної мети. Таким чином, надання повноважень нормативного вирішення важливих питань, які безпосередньо стосуються інтересів злочинного світу у в'язничній сфері (це, зокрема, обумовлено: очевидними інтересами засуджених, що є впливовими очільниками злочинних груп з широкими фінансовими можливостями; інтересами професійних злочинців на в'язничних ринках та у існуванні «в'язничних інститутів», в яких засуджені отримують злочинну кваліфікацію тощо), центральним органам влади, поставили ці державні органи перед численними корупційними ризиками. Вказане пояснюється тим, що: 1) вартість корупційного впливу на ту чи іншу функцію держави за рахунок корупційного лобіювання у національному парламенті (додатково також і Президента, який може ветоувати прийнятий законодавчий акт) є більш фінансово затратною, аніж здійснення лобіювання у центральних органах влади (у розглядуваному контексті – в КМУ та Мін'юсті); 2) вірогідність того, що інтереси відповідного міністра чи навіть Кабміну у цілому будуть співпадати із інтересами злочинного світу є більшою, аніж можливість співпадіння інтересів злочинного світу, необхідної кількості народних депутатів для прийняття закону та одночасно інтересів глави держави (при цьому для подолання президентського вето необхідні дві третини голосів народних депутатів від конституційного складу парламенту). Відповідно, позбавлення Мін'юсту та Кабміну відповідних нормотворчих повноважень у кримінально-виконавчій сфері, що закріплені у ч. 10 ст. 59, ч. 3 ст. 103, ч. 8 ст. 110, ч. 5 ст. 112 та у ч. 1 ст. 121 КВК (та, відповідно, врегулювання відповідних порядків не на підзаконному рівні, а нормами КВК) дозволить зменшити корупційний вплив засуджених за рахунок злочинного світу на виконавчу владу та державу загалом, а також мінімізувати можливості для пенітенціарної корупції, котрі можуть розширюватись у результаті корупційного лобіювання інтересів злочинного світу.

Список використаних джерел

1. Nietzsche F. Zur Genealogie der Moral: Eine Streitschrift, 2e Auflage. Leipzig: Verlag von C.G. Naumann, 1892. 183 s.

2. Гладкий В. В. Об'єктивні прояви пенітенціарної корупції. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Т. 2, Вип. 6. С. 187–192.
3. Новиков Е. Е. Коррупционные риски, возникающие при реализации сотрудниками уголовно-исполнительных инспекций контрольно-надзорных функций. *Вестник Кузбасского института*. 2017. № 2 (31). С. 73–85.
4. Гладкий В. В., Заросило В. О. Хабарництво як базисна форма прояву корупції. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. № 16. С. 123–139.
5. Гладкий В. В. Мінливість і занепад законодавства: постановка питання. *Актуальні проблеми реформування сучасного законодавства: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 14–15 вересня 2018 р.)*. Херсон: Гельветика, 2018. С. 5–10.
6. Hladky V.V. The Manifestation of Corruption in Eastern Europe. *Path of Science*. 2018. Vol. 4, № 1. P. 4001–4012.
7. Зыков Д. А., Шеслер А. В., Шеслер С. С. Нормативно-правовые основы противодействия коррупции в уголовно-исполнительной системе России (окончание). *Вестник Владимирского юридического института*. 2014. № 4 (33). С. 38–45.